

מורים יקרים,

יום המשפחה נלמד בכתות האם ואנחנו נבקש בשיעורי יע"ל לחזק אוצר מילים בנושא המשפחה, לקדם את רמת הקריאות ברמות ההבנה השונות (על פי השלב שנמצא כל ילד ברכישת השפה – רמת התפקוד האורייני של התלמיד).

נושא המשפחה מאפשר לנו למידה מתוך הקשר: ללמד את נושא השורש ומשפחות מילים, **תוך שימת דגש על איך השורש ומשפחת מילים יכולים לעזור לנו בהבנת הטקסט.**

בנושא יום המשפחה השתמשתי בכלים פדגוגיים שניתן להשתמש בהם בנושאים שונים:

1. **סיעור מוחות (שמש אסוציאציות)** – שיטה קלאסית להצפת ידע מהתלמידים. ידע מוקדם בנושא מאפשר לתלמידים להבין טוב יותר את הנושא הנלמד כי הוא מקושר לידע קודם. הוא גם מאפשר למורה להתרשם מרמת הבקאות של התלמידים.
2. **כרטיסי הברקה** – התלמיד מנסה באופן פעיל לשחזר את החומר באמצעות הזיכרון. פעולת ההיזכרות היא זאת שמובילה להפנמת התוכן אצל הלומד.
- א. הכרטיסים יישארו בידי המורה. היא תקריא את המילה והתלמיד יצטרך למצוא תמונה מתאימה.
- ב. התלמיד יכול לחבר משפט עם המילה.
- ג. לערבב את כל כרטיסי המילים ולמייין: שמות עצם, פעלים, תארים וכו'.
- ד. תלמיד אומר משפט ותלמיד אחר צריך למצוא את הכרטיס המתאים.

להלן הצעה לתלמידים שנמצאים בשלב של רכישת השפה:

פתיחה:

על הלוח המורה מציגה את המילה משפחה.

סיעור מוחין למילה משפחה: מה היא מזכירה לי / מה היא מעוררת בי?

המורה תכתוב את המילים: אבא, אמא, אח, אחים, אחות, אחיות, דוד, דודים, דודה, דודות, סבא, סבתא, תינוק, הורים וכו'.

אהבה, חיבוק, דאגה, צחוק, שמחה וכו'.

גוף השיעור:

1. יוצרים משחק התאמה

כל ילד יבחר 5-7 מילים ויכתוב כל מילה על **כרטיס הברקה**.

גם המורה תכין **כרטיסי הברקה** למילים הקשורות למשפחה.

אפשרות א: בכיתה יהיו עיתונים/ירחונים / תמונות של משפחה וכל ילד יבחר תמונה שמתאימה למילים שבחר וידביק על גבי כרטיסים נוספים.

בתום ההכנה של כרטיסי מילים וכרטיסי תמונות, התלמידים יפזרו את הכרטיסים במרחב הכיתה. בהינתן האות המורה תבקש למצוא את המילה סבתא, התלמידים יחפשו את המילה ואת התמונה המתאימה. וכך תמשיך המורה למילים נוספות.

אפשרות ב: אם אין תמונות, מסתפקים רק בכרטיסי מילה והילדים פועלים כמו באפשרות א'.
אפשרות ג: המורה מבקשת להרים את הכרטיס עם המילה שהיא תאמר: כל הילדים מרימים את הכרטיס עם המילה _____.

2. על הלוח מופיעה המילה משפחה. מכל אות יוצא חץ והילדים מוזמנים לכתוב מילים עם אחת האותיות שבמילה משפחה.

3. התלמידים (בקבוצה או לבד) מנסים למצוא כמה שיותר מילים מאותיות המילה משפחה: שפה, חם, חמה, פח, פה, שפם, משה, פחם,

סיים: https://www.youtube.com/watch?v=2_0EKcWOJ-0 השיר

השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=pWMDvRDmi7s>

השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=fvqaQT2HdBQ>

בשיר זה אפשר לעצור ולשאול את הילדים מי בתמונה?

השיר: <https://www.youtube.com/watch?v=5mdt1REXMvg>

שורש ומשפחת מילים לתלמידים מתקדמים בשליטתם בשפה:

יום המשפחה

יום המשפחה נלמד בכתות האם ואנחנו נבקש בשיעורי יע"ל לקדם את אוצר המילים ולעסוק בנושא **משפחה** מילים.

א. התלמיד ידע בסיום הנושא להשתמש בטכניקת זיהוי השורש ומשפחת המילים לצורך הבנת מילים בטקסט:

1. חפש את שורש המילה (הוא אתמול...)

2. בדוק האם הפירוש שהבנת מתאים להקשר במשפט.

דוגמה: המשפחה מתקשטת לכבוד החג.

הוא אתמול קישט.

קישוטים, קישוט, קישטה, מקושט.

ב. התלמיד יקפיד על כתיב נכון. נשים לב שכל משפחת קשט היא עם האותיות ק' וט'

פתיחה: סיעור מוחין למילה משפחה.

על הלוח נכתוב את המילה משפחה.

התלמידים יעלו כל מה שמזכירה להם המילה משפחה.

נמין את המילים לזכר ולנקבה, לשם עצם ולשם תואר.

אם בסיעור המוחין יעלו **מילים המביעות רגשות**, המורה תקיף בעיגול את המילים האלה ותשאל את הילדים

איזו כותרת מתאימה לכל המילים האלה? (רגשות)

אם לא תעלנה מילים הקשורות לרגשות, נשאל את הילדים: מה אני **מרגיש** כשאני שומע את המילה משפחה?

גוף השיעור: רגשות

נכיר ונשיים מושגים שאנו חווים מדי יום במשפחה, הילדים ייתנו דוגמאות.

הנאות – מה הדבר שגורם להנאה במשפחה?

קנאה, כעס – נשוחח עם הילדים וניתן לגיטימציה לספר לחשוף על רגעי קנאה, כעס... נברר מתי הם כועסים?

כיצד הם פותרים בעיות? איך הם חשים כשנוסף אח למשפחה? כשמעניקים לאח גדול מתנה מיוחדת...?

התחשבות – נשוחח ונכיר את המושג? כיצד ומתי עליי להתחשב בבני משפחתי.

ויתור – נשוחח מתי עליי לוותר? (לאח קטן)

סליחה, ההתפייסות – נשוחח על החשיבות לבקש סליחה כשאנו פוגעים גם בלי כוונה.

יצירה:

התלמידים יכינו מניפת **מחמאות** / **ברכות** לכל אחד מבני המשפחה.
אפשרות נוספת: הילד יבחר למי מבני המשפחה הוא רוצה לכתוב מחמאות/ ברכות.
על כל חלק במניפה יכתוב התלמיד משפט מחמאה / מילת מחמאה.

סיום:

בהינתן האות כל תלמיד יכתוב מילה חדשה שלמד בשיעור או מילה שהוזכרה בשיעור.
בהינתן האות כל תלמיד מעביר ליושב לימינו את הדף וכל אחד מוסיף מילה לדף.
ושוב בהינתן האות כל תלמיד מעביר את הדף ליושב לימינו ומוסיף מילה.
כך ממשיכים עד שהדף מגיע לתלמיד שכתב את המילה הראשונה.

אסור לחזור על מילה שכבר כתובה.

נבקש לצבוע את **אותיות השורש** של המילים שבדף.

מהמשפחה שלי למשפחת מילים:

יום המשפחה הוא זמן טוב לעסוק במשפחות מילים.
כמו לאנשים... גם למילים יש משפחה.

נוודא שהילדים יודעים מהי משפחת מילים?

משפחת מילים היא קבוצת מילים שיש להן אותו שורש, והמשמעות שלהן קרובה.
אותיות השורש המשותפות מופיעות באותו סדר בכל המילים במשפחת המילים.
לדוגמה, המילים קריאה, לקרא, מקראה שייכות לאותה משפחת מילים, ולהן שורש משותף ק.ר.א, שמשמעותו קשורות לקריאה.

כשאנו עובדים עם התלמידים על רכישת השפה, אנחנו מעמיקים בתרגול עבודה עם שורשים, מילים ומשפחות מילים.

מהו שורש?

שורש הוא יחידה לשונית מינימלית לרוב בת 3-4 עיצורים, בסיסית ובעלת משמעות, שמשלבים אותה במשקלים ובכינויי גוף שונים ליצירת מילים.

שימוש בה מהווה בסיס חשוב בהבנת הטקסט, דיוק ושטף קריאה.

הבנת משמעות השורש והיכולת ליצור משפחות מילים, משפר משמעותית את היכולת השפתית ואת המשלב הלשוני הן בקריאה והן בכתיבה. הידיעה שלכל מילה יש שורש, עוזרת לנו להתמודד עם מילים חדשות או שאינן מוכרות, ולהבין את משמעותן לא רק מן ההקשר, אלא גם בזכות מציאת השורש שלהן.

תלמידים שלמדו כבר את הנושא יבחרו 4 שורשים וישלימו משפחות מילים באמצעות כרטיסיית כינויי גוף.

השורש

אני _____ אנחנו _____

אתה _____ אתם _____

את _____ אתן _____

הוא _____ הם _____

היא _____ הן _____

השורש

אני _____ אנחנו _____

אתה _____ אתם _____

את _____ אתן _____

הוא _____ הם _____

היא _____ הן _____

נחלק את הכיתה לקבוצות ולכל קבוצה ניתן שורש.

הם צריכים לכתוב מילים מאותה משפחה.

לאחר הכתיבה נבקש מכל קבוצה לחבר משפטים עם המילים שכתבו (כדאי להציע לכתוב משפטים שקשורים למשפחה).

במקום שבו הם כתבו את המשפטים, נבקש שישאירו קו ריק והקבוצות האחרות יצטרכו לנסות להשלים לבד את המשפט לפי השורש.

למשל: שורש: ש.ח.ק

משפט: "אתמול אני ומשפחתי _____ בגן השעשועים".

הקבוצה השנייה הייתה צריכה להשלים "שחקנו".

משחק נוסף: הפעם מופיעים בו מילים, והילדים צריכים למצוא את שורש המילה ולהוסיף עוד 3 מילים החולקות שורש משותף (משפחת מילים).

איך מאתרים שורש?

הטיית פועל לעבר, גוף ראשון נסתר. (כותבים – הוא אתמול כתב = כ.ת.ב.)

תרגול

1.

2.

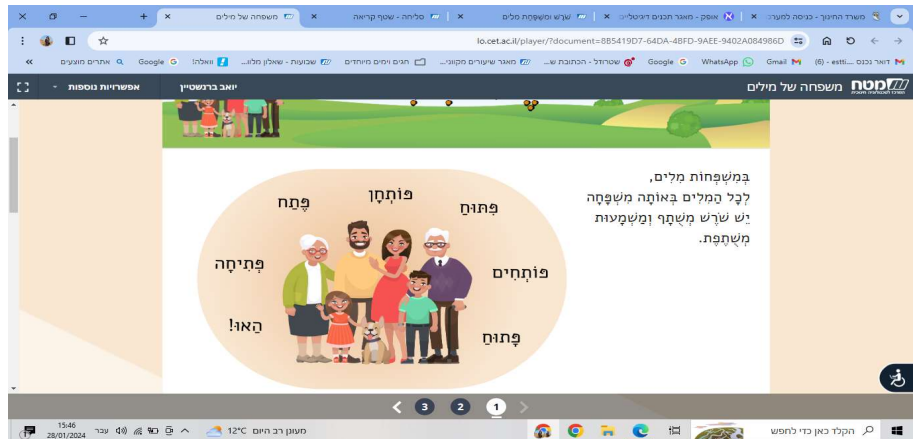
3.

משפחות מילים,
מילים, שורשים. pdf

4. אם לביה"ס מנוי למט"ח / אופק חדש / גלים ניתן להקרין באמצעות מחשב וברקו. יש שם הפעלות

משחקיות ממחישות, מהנות ומלמדות

להלן הצעות נוספות:

יום המשפחה מערך
ור עמותת קדמה. pdf

יום המשפחה
כרטיס יות שיח. pdf